उपतिष्यम् 1 N. of the lunar mansion or asterism called आश्लेषा. -2 N. of another asterism called पुनर्वसु.

उपतीर्थम् 1 Bank, a landing place on a bank of a river; Mb. 3. 153. 3. -2 The country in the vicinity; Mb. 5. 152. 7.

उपतुला A part of the column (Bṛi. S. 5. 53. 30).

उपतृण्यः Ved. A serpent (lurking in the grass); Av. 5. 13. 5.

उपत्य *a.* Situated under or below.

उपत्यका [उप-त्यकन् P. V. 2. 34.; पर्वतस्यासन्नं स्थलं उपत्यका Sk. उपाधिभ्यां त्यकन्नासन्नारूढयोः] 1 A land at the foot of a mountain, low land; मलयाद्रेरुपत्यकाः R. 4. 46; एते खलु हिमवतो गिरेरुपत्यकारण्यवासिनं संप्राप्ताः Ś. 5. जलनीलीमिलत्पङ्कपिच्छलोपत्यकातलात् Śiva B. 26. 52. -2 A vale, valley.

उपदंश् 1 P. To bite or eat anything (as a relish or condiment).

उपदंशः 1 Anything which excites thirst or appetite, a relish, condiment &c.; मूलकेनोपदंशं भुङ्क्ते Mbh. on P. IV. 1. 48; cf. P. III. 4. 47. द्वित्रानुपदंशानुपपाद्य Dk. 133; अग्रमांसोपदंशं पिब नवशोणितासवम् Ve. 3. -2 Biting, stinging. -3 The venereal disease, chancre. -4 (*a*) A tree the root of which is used for horse-radish (शिग्रु). (*b*) N. of another plant (समष्ठिल). **-नम्** Context; छागोपकरणमस्योपदंशितं यदुपदंशने पशुशब्दच्छागाभिप्राय इति गम्यते। ŚB. on MS. 6. 8. 35.

उपदंशितम् Context, mention of a thing by way of context; छागोपकरणमस्योपदंशितम्। ŚB. on MS. 6. 8. 35; युगवरत्रे उपदंशिते ईषाचक्रादिसन्निधाने चेदक्षमानय इत्युच्यते &c. ŚB. on MS. 6. 8. 35.

उपदंशिन् *a.* Afflicted with chancre.

उपदश *a* (pl.) About or nearly ten; अथोपदशा इति कोऽयं समासः बहुव्रीहिरित्याह Mbh. on P. II. 2. 25.

उपदस् 4 P. To fail, be wanting, dry up or be consumed. *-Caus.* To cause to fail or cease, extinguish; अनुगच्छन्ती प्राणानुप दासयति ब्रह्मगवी ब्रह्मज्यस्य Av. 12. 5. 27.

उपदासुक *a.* Ved. Wanting.

उपदा 3 U. 1 To give in addition. -2 To offer, give, grant (in general). उपेद् ददाति न स्वं मुषायति Ṛv. 6. 28. 2. -3 To add. -4 (1 Ā.) (Ved.) (*a*) To take upon oneself. (*b*) To erect, raise, support.

उपदा *a* Ved. Giving a present; Vāj. 30. 9. **-दा** (cf. आतश्चोपसर्गे P. III. 3. 106) 1 A present, an offering to a king or a great man, a *Nazarāna*; पञ्च उपदा दीयन्तेऽस्मै पञ्चकः Mbh. V. 1. 47. उपदा विविशुः शश्वन्नोत्सेकाः कोसलेश्वरम् R. 4. 70, 5. 41, 7. 30; P. V. 1. 47. cf. also प्रीणयित्वोपदाभिः Śiva B. 15. 53. -2 A bribe.

उपदातृ *a.* One who gives, or grants; उपदेशोपदातॄणां नराणाम् Pt. 4. 107.

उपदीकृ 8 U. To offer as a present; तस्य रत्नमुपदीकृतं नृपाः Śi. 14. 39.

उपदानम्, -नकम् 1 An oblation, a present (in general). -2 A gift made for procuring favour or protection, such as a bribe.

उपदानवी 1 N. of the daughter of the demon Vṛiṣaparvan and mother of Duṣyanta. -2 N. of a daughter of Vaiśvānara; Bhāg.

उपदिग्ध *a.* 1 Smeared, covered, anointed. -2 Spotted over.

उपदेहः 1 An ointment, liniment. -2 A cover. -3 A minor or secondary body (such as that which grows on diseased parts of the body).

उपदिश् 6 U. 1 To instruct, teach, explain, advise; यद्यत्प्रयोगविषये भाविकमुपदिश्यते मया तस्य...तत्तत्प्रत्युपदिशतीव मे बाला M. 1. 5; सुखमुपदिश्यते परस्य K. 156 it is easy to advise others; ज्ञानमुपदिश् Bg. 4. 34; R. 16. 43. -2 To point, indicate, refer to; गुणशेषामुपदिश्य भामिनीम् R. 8. 73; सुवर्णपुरमार्गमुपदेक्ष्यति K. 120, 92 point out or tell. -3 To assign the right place to a thing, arrange. -4 (*a*) To mention, specify, tell; किं कुलेनोपदिष्टेन शीलमेवात्र कारणम् Mk. 9. 7; पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम् P. VI. 3. 109. (*b*) To inform, announce. -5 To prescribe, settle, sanction, lay down; न द्वितीयश्च साध्वीनां क्वचिद् भर्तोपदिश्यते Ms. 5. 162, 2. 190, 3. 14, 43. -6 To rule over, govern, command. -7 To name, call; द्रुतविलम्बितमित्युपदिश्यते Śrut. 28; Ms. 12. 89.

उपदिश् *f.*, **उपदिशा** An intermediate quarter, such as ऐशानी, आग्नेयी, नैर्ऋती and वायवी. चतस्रो दिशश्चतस्र उपदिशः Maitrī Up. 6. 2.

उपदिश्य *a.* Being in an intermediate quarter.

उपदिष्ट *p. p.* 1 Specified, pointed out, particularized; पृथूपदिष्टां दुदुहुर्धरित्रीम् Ku. 1. 2. पृषोदरादीनि यथोपदिष्टम् P. VI. 3. 109. -2 Taught, instructed, advised. -3 Put forward as a plea or reason. -4 Initiated. **-ष्टम्** Advice, counsel; (in drama) a persuasive speech; S. D. 449.

उपदेशः 1 Instruction, teaching, advice, prescription; एष आदेशः, एष उपदेशः Tait. Up. 1. 11. 4. सुशिक्षितोऽपि सर्व उपदेशेन निपुणो भवति M. 1 (see the act *inter alia*); स्थिरोपदेशामुपदेशकाले प्रपेदिरे प्राक्तनजन्मविद्याः Ku. 1. 30; अचिरप्रवृत्तोपदेशं नाट्यम् M. 1, 2. 10; Ś. 2. 3; Ms. 8. 272; Amaru. 29; R. 12. 57; K. 26; M. 6; परोपदेशे पाण्डित्यम् H. 1. 99. -2 Pointing out or referring to; शब्दानामितरेतरोपदेशः Nir. -3 Specification, mentioning, naming. -4 A plea, pretext. -5 Initiation, communication of an initiatory Mantra or formula; चन्द्रसूर्यग्रहे तीर्थे सिद्धक्षेत्रे शिवालये। मन्त्रमात्रप्रकथनमुपदेशः स उच्यते॥ -6 (In gram.) A form in a rule, an indicatory form (any word or part of a word, such as an affix, augment &c. with its *anubandhas* which show what particular grammatical